

Reading of original foreign fiction assists development of verbal language, enriches students' vocabulary, acquaints with culture and literature of the foreign country, and develops analytical thought. Therefore, the usage of home reading on the lessons of foreign language is an important component. At first, because a student faces with a modern living language; secondly, he/she has possibility to express own opinion and appraise the work, heroes and situations. But, in order to make reading be enthralling and at the same time to develop language skills it is necessary to carry out the work with the text, as before reading of the passage and after it with the aim to help students to understand the text and intensify the new language phenomena. Thus, a teacher should use various exercises for the work with texts for home reading.

Essence and content of foreign language studying at secondary school consists in students' mastering not only abilities of foreign communication but also in achievement intercultural and trans-cultural consciousness. We think that reading of foreign fiction is one of the ways of the student's education as a subject of the dialogue of cultures, because it provides realization of three interconnected components of foreign language studying: language usage, awareness of language nature, and understanding of foreign and native cultures. As it is generally known, reading by foreign language is the important type of speech activity like this communicative ability and means of communication. The role of home reading in foreign language studying is examined by many scientists-pedagogues. In opinion of S. D. Folomkina, Z. M. Tsvetkova, V. S. Tsetlin and others home reading of foreign literature must become the inalienable, equivalent component of all pedagogical process of foreign languages studies. Reading of plenty of fiction enables to pass through the students' consciousness many speech combinations - grammatical structures and lexical combinations. Some methodologists (E. P. Shubin, A. A. Veize and others) specify that home reading must be training exactly in reading and that one should not complicate it by other kinds speech activity, for example by discussion foreign language. However one should not refuse from the material of home reading as the source of speech activity development. The scientist N. Ischuk affirms that reading is one of the most important speech skills for the students who study foreign language. Reading is not only an aim of studies as an independent type of speech activity but also the means of the skills formation. Reading a text, a man repeats sounds, letters, words and grammar of foreign language, remembers spelling, meaning of word-combinations, and, thus, perfects knowledge of foreign language. Therefore reading is the final goal and the means to attain this aim [1, P.36].

Reading is as an independent type of speech activity in case that we read with the purpose of getting necessary information from the text. Thus it follows to specify, that fullness and plenitude and accuracy of content will be different depending on the situation. Thus, the tasks of reading studying as an independent type of speech activity are the following: to teach students to get information from the text in volume, which

2. Кравець Н. М., Гречановська О. В. Ігрові технології навчання як одна з інноваційних форм навчально-виховного процесу ВНЗ. *Вінницький національний технічний університет*. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all.../all.../1547> (дата звернення 07.05.2020).

Романова Г.М.

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри професійної та вищої освіти
*ДЗВО «Університет менеджменту освіти»,
м. Київ, Україна*

ПІДГОТОВКА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗВО ДО УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СТУДЕНТІВ

Реалізація проектного навчання є актуальною потребою сучасної вищої освіти, оскільки забезпечує практико-орієнтований підхід до підготовки фахівців, формування їхньої професійної компетентності, культури, конкурентоздатності на ринку праці. Отже, актуалізується завдання підготовки науково-педагогічних працівників ЗВО до застосування проектного навчання. Розроблення та використання проектних технологій в освіті вивчали О. Коберник, Є. Полат, О. Пометун, В. Сидоренко, В. Гузєєв, В. Симоненко, С. Ящук та ін. Теоретичним і методичним аспектам проектного навчання у вищій школі присвячені роботи М.В. Артюшиної, О.М. Дуплійчук, О.В. Ловкої, П.Г. Лузана, Г.М. Романової та ін.

Під проектною діяльністю розуміють цілеспрямовану діяльність зі створення навчального, освітнього, педагогічного, культурного, технічного або виробничого продукту. Такими продуктами можуть бути різного, науково-дослідницькі розробки, творчі роботи, публікації, програмне забезпечення тощо.

Не випадково ХХІ століття вважають століттям проектної педагогіки. Проектне навчання повною мірою реалізує парадигму навчання в діяльності. Його розвиток пов'язаний з впровадженням методу проектів (комплексного методу), що передбачав інтеграцію знань з різних навчальних дисциплін навколо певної загальної проблеми.

Англійський психолог Дж. Равен визначає роль методу проектів у формуванні і розвитку «компетентностей вищого рівня», зокрема вміння проявляти ініціативу, брати на себе відповідальність, переконувати колег і аргументувати свою позицію, проявляти вольові зусилля при досягненні довгострокових цілей, правильно ставитися до труднощів, проблем, незнання, працювати в команді, шукати і використовувати інформацію, публічно презентувати результати своєї роботи тощо. Дослідник підкреслює важливість для учасників проекту можливості виявляти свої цінності, апробувати свої стилі

поведінки, брати участь у незалежних дослідженнях і розвивати в ході них значущі види компетентностей [1].

Сьогодні проектні технології у професійній освіті забезпечують реалізацію ідей продуктивного навчання, за якого освітній процес має на виході індивідуальний досвід продуктивної діяльності. При цьому відбуваються формування і розвиток згаданих вище «компетентностей вищого рівня», за Дж. Равеном, які корелюють з сучасними навичками ХХІ століття (критичне мислення, креативність, спілкування, співпраця). Проектне навчання надає студентам можливість реальної діяльності, в якій він може не тільки проявити свою індивідуальність, а й збагатити її.

Результати досліджень свідчать про те, що найчастіше викладачі використовують інформаційні проекти. Зокрема, рейтинг проектних технологій за частотою їх розроблення і використання педагогами є таким: 1 – інформаційні проекти; 2 – дослідницькі проекти; 3 – практико-орієнтовані проекти; 4 – творчі проекти; 5 – рольові проекти. Окрема оцінка стосувалася застосування інтернет-проектів (зокрема, веб-квестів, що за змістом можуть належати до різних видів), і вона виявилася найнижчою.

З метою підготовки науково-педагогічних працівників ЗВО до управління проектною діяльністю студентів до робочих навчальних програм підвищення кваліфікації ДЗВО «Університет менеджменту освіти (кафедра професійної та вищої освіти) у 2020 році введено теми лекцій і тематичних дискусій, пов'язані з функціями управління (планування, мотивація, організація, контроль) та відповідний спецкурс (розробник Г.М. Романова). Охарактеризуємо зміст ключових функцій.

Щодо планування проектного навчання актуалізовано, що постановка цілей проекту передбачає наявність двох їх видів: продуктивних та педагогічних. Продуктивні цілі передбачають створення (розроблення, оформлення, виготовлення, конструювання) проектного продукту, наявність чи відсутність якого легко перевірити. Педагогічні цілі відображають заплановані результати щодо сформованості компетентностей студентів, що охоплюють знання, уміння, навички, особистісні якості.

Ціль є прообразом, прототипом майбутнього продукту. Стрижнем проектної діяльності є створення корисних, суспільно значущих продуктів, серед яких можуть бути оформлені і презентовані результати дослідження, план, законопроект, макет, публікація, посібник, методичні рекомендації, сценарій заходу, бізнес-план, дизайнерське рішення оформлення навчального кабінету (майстерні, лабораторії, клубу, подвір'я закладу освіти), центр, студія, об'єднання студентів за певним напрямом діяльності, газета, відеофільм, сайт, штучний виріб тощо.

Технологічна постановка педагогічних цілей передбачає підвищену інструментальність. За такого підходу цілі формулюються через результати навчання, що виражені у діях студентів, причому таких, які викладач чи будь-

який інший експерт можуть надійно визначити. Інструменталізація проектних цілей здійснюється завдяки завданням, що є змістовою, методичною і організаційною конкретизацією цілей. Завдання формулюються як конкретні вимоги до розв'язання поставленої проблеми. Умовно їх можна поділити на основні, що визначають шляхи і засоби досягнення цілей, та додаткові, що дозволяють з'ясувати супутні обставини, фактори.

Фахівці з проектного менеджменту радять на етапі планування здійснювати опис проекту, що містить короткий виклад обсягом 2-3 сторінок друкованого тексту проектної ідеї, етапів, методів і форм діяльності, основних заходів, результатів, механізмів зворотного зв'язку. Структуровано всю необхідну інформацію можна представити в формі паспорту проекту.

Щодо мотивації проектної діяльності слухачі мають усвідомити, що цей процес, як і процес навчання взагалі, є циклічним. Поняття цикл (від грецьк. *kuklos* – коло) в основному своєму значенні розкривається як сукупність явищ, процесів, що складають кругообіг протягом відомого часу. Під циклом навчання слід розуміти всю сукупність дій викладача та студентів, що забезпечують засвоєння учнями певного фрагменту змісту освіти із заданими показниками, тобто досягнення поставленої мети.

Такий цикл утворюється системою усіх заходів щодо управління мотиваційними процесами. Повноцінний мотиваційний цикл складається з наступних етапів: вступно-мотиваційного (викликання похідної мотивації), підтримуючого (підтримка та підсилення мотивів, що виникли), завершального (забезпечення мотивації на подальше вивчення навчального матеріалу). Отже, мотивація має здійснюватися на всіх етапах проектної діяльності.

Функція організації проектного навчання студентів має ґрунтуватися на тому, що воно орієнтоване на розроблення освітнього продукту. Студенти, які проходять відповідну підготовку, створюють навчальні проекти, дотримуючись таких етапів.

1. Ініціювання та підготовка (визначення теми й цілей проекту).
2. Планування (визначення джерел, способів збирання й аналізу інформації, а також способів представлення результатів; встановлення критеріїв оцінювання результату та процесу).
3. Виконання, що передбачає збирання інформації (спостереження, робота з літературою, анкетування, інтерв'ювання, експеримент тощо), її аналіз, формулювання висновків.
4. Презентація (усний чи письмовий звіт).
5. Оцінювання результатів і процесу дослідження за задалегідь встановленими критеріями.

Ефективність організації проектного навчання на кожному етапі можна суттєво підвищити завдяки використанню ІКТ. Зокрема, в електронному форматі створюються інтелект карти, колажі, конструктори. Швидкий зворотний зв'язок забезпечує застосування сервісу *plickers*. Ефективним інструментом

застосування усіх методів проектування є онлайн дошка (інтерактивна хмарна дошка), яка дозволяє здійснювати спільну проектну діяльність.

Контроль як функція управління проектною діяльністю студентів має забезпечувати поєднання самоконтролю, взаємоконтролю, зовнішнього контролю з боку викладачів, експертів. Захист проектів передбачає застосування таких методів, які забезпечують якісне і унаочнене представлення отриманих результатів. Сучасні захисти проектів передбачають інтерактивний формат: в ході заходу результати не просто презентуються, а й активно обговорюються, здійснюється їх експертне оцінювання, відбувається дискусія, учасники залучаються до інсценізацій, розв'язання творчих завдань, визначення ефектів та перспектив проекту.

Підтвердженням ефективності отриманих результатів може слугувати проектна папка (портфоліо), що містить повну інформацію про проект від початку до його завершення. В її наповненні беруть участь всі виконавці. Якісне портфоліо проекту дозволяє чітко організувати роботу учасників, визначити особистісний внесок і досягнення кожного, об'єктивно оцінювати хід виконання проекту, а також надати необхідну інформацію для подальших проектів. Структура портфоліо може бути різноманітною та, як правило, до неї входить паспорт проекту, записи всіх ідей, гіпотез рішень (зокрема, в формі карти проекту), вся інформація за темою проекту (діагностувальні методики, анкети, бланки відповідей тощо), результати досліджень (аналітичні матеріали, графіки, діаграми, таблиці), звіти про проведені дискусії, «мозкові штурми», наради проектних команд, ескізи, креслення, матеріали до презентації та ін. У сучасних умовах проектної діяльності все більшої популярності набувають електронні портфоліо.

Проектне навчання активізує навчальну діяльність студентів, забезпечує баланс між теоретичними та прикладними знаннями, дослідницький, пошуковий характер освітнього процесу, формування загальних та фахових компетентностей, робить результати навчання «відчутними», корисними. Це підтверджують конкурси проектів студентів, коли вони на рівні факультету або всього університету гідно представляють свої результати.

Водночас, не дивлячись на увагу викладачів до проектної діяльності, застосування технологій проектного навчання ще не набуло системного характеру. Сьогодні перевага надається застосуванню окремих видів проектів, бракує міжпредметних проектів, у проектній діяльності недостатньо застосовуються можливості інформаційно-комунікаційних технологій. Завдяки впровадженню сучасних підходів до управління освітнім процесом в ЗВО проектне навчання має унормовуватися навчальними планами і програмами, набути ознак наступності, системності, міждисциплінарності. З цією метою проблематику управління проектною діяльністю студентів включено до змісту курсів підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО.

Література:

1. Равен Дж. Выходя за рамки стандарта «3RS» (чтение, письмо, арифметика): достижение и оценивание более широких целей в сфере образования (реферат). Метод проектов в университетском образовании : сб. науч-метод. статей. Вып. 6. Минск : БГУ, 2008. 244 с.

2. Теорія і практика проектного навчання у професійно-технічних навчальних закладах: монографія / В. М. Аніщенко, М. В. Артющина, Т. М. Герлянд, Н. В. Кулалаєва, Г. М. Романова та ін.; за заг. ред. Н. В. Кулалаєвої. Київ : ІПТО НАПН України, 2019. 208 с.

3. Формування психолого-педагогічної компетентності викладачів: тренінг-курс для викл. ун-ту / за заг. Ред. Л.О. Савенкової, Г.М. Романової. К. : КНЕУ, 2011. 390 с.

Сасенко Ю.О.

асистент кафедри початкової освіти

Азарова О. К.

студентка магістратури

Мелітопольського державного педагогічного університету

імені Богдана Хмельницького

м. Мелітополь, Україна

ФОРМУВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ЗА УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Перед сучасним українським суспільством надзвичайно актуально постає проблема створення оптимальних умов для розвитку пізнавальної активності підростаючої людини – якості, без якої неможливе розкриття індивідуальності та повноцінний розвиток особистості. Період молодшого шкільного віку, що характеризується стрімким становленням інтелектуальних, почуттєвих та вольових якостей, є вирішальним для розвитку пізнавальної активності [1].

Проблема пізнавальної активності є однією з найбільш актуальних у сучасній психологічній та педагогічній науці.

У педагогічній науці існує декілька підходів до визначення поняття «пізнавальна активність». Різні дослідники розглядають пізнавальну активність як пізнавальну діяльність; якісну характеристику пізнавальної діяльності, її компонент; певне ставлення суб'єкта до пізнавальної діяльності, готовність до пізнання; певний стан суб'єкта у процесі пізнавальної діяльності; енергійну розумову, мисленнєву діяльність; рису особистості тощо [2].

Так, Н.О.Половнікова вважає, що «пізнавальна активність – це готовність (здатність і прагнення) до енергійного опанування знаннями за наполегливих, систематичних вольових зусиль».